

*Viem jedno hniezdo.
Rád ho mám.
V ňom ako v Božej sieti
je mnoho otcov, mnoho mám
a mnoho, mnoho detí.
To hniezdo uvil Stvoriteľ.
A sám aj určil komu,
koho tam pozve prebývať
do človečieho domu.
Viem jedno hniezdo.
Rád ho mám.
Hreje ma dňom i nocou,
vystlané mäkkou vpravou mám
a mozolami otcov.
Môj dobrý Bože,
zhliadni naň.
Stráž nám ho neustále.
A aspoň Ty ho, Veľký, chráň,
keď si ho stvoril malé.*

Milan Rúfus, Modlitba za Slovensko

Veselé Vianoce a šťastný nový rok 2017 praje redakcia...

MATERSKÁ ŠKOLA OSLÁVILA ŠEŠŤDESIATKU

Jubilantkou v tomto roku je aj Materská škola v Pohronskej Polhore. Všetci ktorí sme sa zišli v piatok 9. decembra v našej kinosále, sme si prostredníctvom našich sladkých najmenších školáčikov sprítomnili Vianoce v predstihu. Nádherná scéna na javisku, krásne a šikovné deti oblečené v krojoch a na záver všetci v anjelskej bielej so svetielkami vo svojich malých rúčkach boli nezabudnuteľné. Pieseň Daj Boh šťastia tejto zemi z úst týchto malých anjelov mi znova vohnala do očí slzy. Prezentácia v ktorej prehovorili bývalé riaditeľky pani Telková, Veverková a tiež naša milá teta Maryška (pani učiteľka Benediková) nás vrátila o niekoľko desaťročí späť. Do čias keď materská

škola nebola vybavená takým zariadením, a didaktickými pomôckami ako je teraz.

Boli to vtedy hračky, pastelky, papier a láska pedagogických pracovníčok, ktoré sa starali o deti pracujúcich matiek. Dnes je to už iné. Máme modernú materskú školu a usilujeme o získanie finančných prostriedkov na realizáciu jej prístavby. Myslím však, že zo všetkého najviac naši maličká v tomto predškolskom veku potrebujú lásku. Tá im ale určite nechýba. Okrem tej rodičovskej ju denne dostávajú aj v materskej škole od svojich učiteliek plným priehŕstím. Povolanie učiteľ je skôr poslanie. Nie každý by ho dokázal vykonávať. Nesmierne si preto vážim prácu všetkých našich

učiteľov Spojenej školy v Pohronskej Polhore, ktorej je materská škola súčasťou. Vážim si tiež úsilie pani riaditeľky Drahúšky Tereňovej, ktorá túto dôležitú ustanovizeň vedie múdro, kreatívne a zodpovedne. Všetkým našim trom školám, základnej, materskej a umeleckej, ktoré tvoria jeden celok Spojenú školu v Pohronskej Polhore prajem aby naďalej v budúcnosti prekvitali, aby sa darilo všetkým jej pracovníkom, rodičom ktorých deti túto školu navštevujú a tiež našim malým i väčším žiakom, aby z nich vyrástli dobrí, čestní, pracovití, zruční a múdri ľudia. Krásne Vianoce prajem moji milí vám všetkým!

Hyacinta Tyčiaková

Z vianočného vystúpenia FS Červené jabĺčko

Šestnásty december bol aj dňom Vianočného koncertu Základnej umeleckej školy v Pohronskej Polhore. Tento sa konal v priestoroch obradnej siene obecného úradu. Čarovný večer plný hudby a spevu nenechal nikoho z nás na pochybách, že Advent pomaly končí

VIANOČNÝ KONCERT

a najkrajšie sviatky roka sú už pred dverami. Navodil ich blížiacu sa atmosféru a všetci sme z neho odchádzali plní dojmov a očarenia. Bolo to krásne podujatie, ktorým sme si sprítomnili Vianoce.

Foto: Katarína Pindiaková

VYSPIEVALI SI ZLATÉ PÁSMO

Medzinárodný festival adventnej a vianočnej hudby 2016 už majú dievčatá z Cambiar la música úspešne za sebou. Tak ako na medzinárodnej speváckej súťaži zborov v poľskom meste Rybnik, aj v našom hlavnom meste opäť získali zlato vo svojej kategórii. Zrkadlová sieň Primaciálneho paláca v ktorej sa súťaž 3. decembra konala po ich vystúpení burácala potleskom. Mne tiekli po tvári slzy a dojatie sa miešalo s pocitom hrdosti. Ďakujem vám dievčatá z úprimného srdca za celoročné úsilie! Zaslúžite si už po všetkých vašich náročných aktivitách oddych a krásne Vianoce spolu s milujúcimi najbližšími.

Hyacinta Tyčiaková

PRIVIEZLI BETLEHEMSKÉ SVETLO

V sobotu 17.12.2016 o 14.22 hod. rýchlik Kráľova hoľa Železničnej spoločnosti Slovensko priviezol do stanice v Brezne „betlehemské svetlo.“ Jeho plamienok nám zapálili slovenskí skauti. Následne sme ho priviezli do našej farnosti, aby nám počas celých sviatkov svietilo, prinášalo nádej na lepší svet a pomáhalo nachádzať dobro ukryté v nás.

STRETNUTIE PO ROKU

Dňa 16.12.2016 sa stretli členovia Jednoty dôchodcov obcí Pohronska Polhora a Michalová na spoločnom tradičnom predvianočnom posedení v Klube dôchodcov. Hostiteľom tento rok bola naša obec. Kultúrny program ktorý si naši seniori pripravujú sami, chutné občerstvenie a príjemná atmosféra sú vždy sprievodnými znakmi tohto podujatia. Chcem pozdraviť všetkých členov výboru Jednoty dôchodcov v Pohronskej Polhore a poďakovať sa im za celoročnú činnosť a obetavosť pri príprave tejto a iných podobných akcií, ktoré organizujú v priebehu roka. Želám im a všetkým našim seniorom pokojné a požehnané vianočné sviatky.

Marián Jagerčík: Žiadne chyby netušujem, čo nie je stopercentné režem a vraciam na oheň

ZVONČEKY PRE RADOSŤ AJ DO NEČASU

Mariánova vyhňa

kov obsahujú. Nejaký šrot si pozháňa sám , niečo donesú kamaráti... A občas priloží do varešky to, čo pokazil.

Stane sa?

„ Pravdaže..Ale ak napríklad zistím , že má zvon čo len nepatrnú dierku ja ju nezalejem. Odliatok s kazom rozkúskujem a ide znovu na oheň.“

ČAPOVANÉ V PIESKU

Alchymia odlievania zlatistého kovu si potrpí na precíznosť. Ústupky sa vypomstia aj keby išlo len o piesok do formy. Ten sa totiž časom prepáli a treba ho zresetovať. Marián zalieva sypkú hmotu pivom. Slad v nápoji ju totiž oveľa lepšie zhutňuje. Nie je tiež jedno aký druh piesku používa.

Jemný, červenkastý mu dodáva istá firma v Košiciach, filakovským, lacnejším , naplňa formy v ktorých odlieva jednoduché hladké zvonce bez reliéfov a ozdôb. O veľkosti výrobku rozhoduje účel. Špeciálny tvar majú zvonce pre koniarov, klasické a ľahšie potrebujú bačovia. Tri najväčšie na hrubánskej koži s mosadznou prackou a patinou viseli dakedy na „grgoch“ býkov . Momentálne sú u Mariána , zapožičal mu ich Salaš Zbojská. Chystá sa z nich odliat autentické repliky.

O HLASE, SRDCI, A SKÚŠKE NA MOKRO

Odliatok ešte ani zďaleka nie je hotový zvon. Pokiaľ nemá chybu a stojí za to aby dostal patričný lesk, až potom prídu na rad brúsky , šmirgle a filc. Najviac času a sústredenosti si vyžaduje finálna úprava. Skôr než sa však majster do toho dá, musí zistiť, čo mu povie ucho. Či má zvonec

Základné finyes pochytil od otca a v hrončianskej fabrike, kde istý čas pracoval. Veľa sa naučil aj od chlapov, čo sa venujú remeslu zo záľuby, tak ako on. Marian Jagerčík vyrába zvonce druhým rokom. Štatistiku si nevedie, no odhad mu napovedá, že by ich už mohlo byť niečo cez dvesto.

Väčšinu porozdával, mnohé zhotovil na objednávku. Niektoré kusy, s príbehom, či miestom pôvodu tvoria jeho súkromnú zbierku. Má napríklad originál zvonec z Turecka , aj „gorala“ z poľskej strany Tatier. Zvonček, nie väčší ako náprstok odlial do formy vyrobenej podľa ozdoby z vianočného stromčeka. Patrí medzi veci, ktoré nie sú na predaj , a ani by ich nerád stratil. Úzkostlivo opatruje najmä drobný kovový

Okrem odlieva aj pracky na opasky

Najväčšie zvonce v rade sú mustry zo salaša Zbojská.

gombík z kabáta po starom otcovi. Používa ho ako vlastnú autorskú pečať. Na každom zvonci necháva jeho odtlačok.

Vonku sa schyluje na mínus sedem, koks je dožerava. Pôvodná vyhňa v ktorej odlial svoj prvý tovarišský kus nebola vymurovaná šamotkami. Táto, v ktorej sa práve taví horúca masa udržiava teplo aké si proces vyžaduje. Marian Jagerčík surovinu nekupuje. Mosadz získava výlučne z odpadu. Sú to prevažne pokazené vodárske ventily a iné súčiastky, ktoré spomínajú

hlas . Keď áno doladí ho, urobí na krásny a zakvačí mu srdce. Existuje nepísané pravidlo, podľa ktorého zvuk po údere na zvon musí znieť najmenej pätnásť sekúnd . Skúška na mokro zasa ukáže či neochrípne ani v daždi. Logicky. Ovce sú predsa na paši aj keď prší. Funkčný zvonec je pre zvieru ako pre človeka mobil. Najmä ak zabľúdi. Marián s tým nemá problém.

Alžbeta KYSELOVÁ
Foto: autorka.

Šodelká chodili gniaviť a dusiť, chlapov mávalo cestou z krčmy

O JANOVI, ROPUCHE A KRVAVEJ KOŠELI

Už dlhší čas pred príchodom Vianoc si polhorske ženy sadali ku kolovrátkom, kľbkám nastrihaných handier, krosnám, alebo párali perie. Aby nebola nuda, spestrovali si večery rôznymi historkami. Temnými, strašidelnými a ako inak, zaručene pravdivými. Najhrubšia husia koža im naskakovala keď prišla na reč tetka, lačná po mlieku až tak, že chodila vy-ciaciavať a vydávať kravy. Keď to nebralo konca a gazdov prešla trpezlivosť, začali stajne v noci strážiť. Najsmelší z nich, nazvime ho Jano si povedal že počká na polnoc a pluhavstvo, čo to

pácha prichytí rovno pri čine. Lenže, neborák, zaspal. Keď sa prebral, ručičky na hodinách už zašli za dvanásť. Rýchlo vybehol von, a vidí, ako zo stajne vychádza ropucha. Schmatol vidly a vrazil ich špate priamo do chrbta. Do rána už nezavrel oko. Stále mu vrtalo v hlave, ako prísť veci na koreň. Rozhodol sa hneď, len čo sa rozbrieždi, zísť k tetke, o ktorej šli po dedine divné chýry, povie, že mu došiel olej do lampy, a či by mu zo svojho trochu nepožičala. Ako sa zastrájal, tak urobil. Prišiel k domu, klope na dvere. Po hodnej chvíli sa otvoria, tetka stojí

Polhorski čerti sú hluční a už vyrazili do ulíc.

Pri kolovrátkoch sa zasekol spev iba keď prišli na reč strašidla.

na prahu a stenka, „Jááá, gazda, ledva chodím. Chrbát ma bolí“. No len čo sa otočila a spravila krok Jana premkol des! Zbadal, že má baba na chrbte zakrvavenú košelu...“ Je to ona „pomyslel si a dal sa v nohy. (Pri troche obratovnosti celkom slušný horor).

O podobe strašidiel ktoré sa volali šodelká nevieme nič, lebo chodili zásadne „do nočnej“. Prikradli sa keď všetko spalo, priľahli vyhladnutú obeť a dusili - gniavili čo im síly stačili... -

Chlapov mala v merku Svetlá noc. Mávala ich cestou z krčmy, keď sa potrudzení snažili trafiť domov. Vodila po cestách- necestách, barinách a kr-

kahájoch. Na Krátkom vraj jedného na smrť vystrašil detský plač, pritom išlo len o vietor, čo rozkýval staré vysoké jedle. Treba ešte spomenúť strašidla ktorým sa hovorilo pane. Boli to muži prezlečení do ženských šiat, a rôzne čudá v maskách. Chodili po domoch v čase páračiek.

Čo sa týka tejto kapitoly, Pohronská Polhora mala stridzie dni v merku a poradovník dodnes platí. Deti sa tešia na Mikuláša, len im to občas kazí čert. Potom je tu Lucka-Pucka, na Vianoce vtrhne do ulíc tlupa rohatých. Tí to berú s rachotom a z kraja.

Alžbeta Kyselová
Foto autorka

L. Vraniaková : Dievčatá verili, že si môžu pričariť splnenie túžob

HLAVNOU TÉMOU MÁGIE BOLA LÁSKA

Mgr. Ludmila Vraniaková

Fotokópia snímky z predstavenia Kamenný chodníček

Učiteľka, historička a amatérska etnografička Mgr. Ludmila Vraniaková, autorka publikácie Pesničky a zvyky z Pohronskej Polhory sa dlhé roky venuje folklóru a predovšetkým oblasti, ktorú uvádza v názve knihy. Okrem toho pôsobila v miestnom ochotníckom divadelnom súbore, dve predstavenia uviedli pod jej réžiou. Kniha vyšla pred dvadsiatimi rokmi. O tom, že zaujala aj Slovenskú akadémiu vied svedčí dramatické pásmo, spracované na

podklade autor-kinho diela.

V rozhovore, tematicky prí- značnom pre predvianočný čas sme sa špeciálne zamerali na mágiu a zvyky ktorými si vydajachtivé devy privolávali lásku vyvoleného..

Pričarová- vali si náklon- nosť dievčat aj chlapci ?

Podľa mojich poznatkov išlo vý- lučne o záležitosť druhého pohlavia, aj keď človek nikdy nevie...

Asi najrozšírenejšia je mágia s lístočkami .

Áno a myslím si, že pretrváva až dodnes. U nás sa lístočky s menami chlapcov vkladali do halušiek. Tie sa potom varili. Kto by mal byť pre dievčinu istým frajerom, prípadne ju dostať až pod čepiec odtajnila haluška, ktorá prvá vyplávala na povrch.

Počet adeptov“ v hrnci“ bol presne určený ?

S istotou neviem, ale skôr by som povedala, že nie .

V súvislosti s prepriadankami ste spomenuli aj ďalší rituál .

O čo išlo ?

Keď sa na dedine skončili poľné práce a kapusta už bola v sudoch, schádzala sa veselá mládež po domoch, kde sa priadlo, kde ich prijali a mali vôľu zabávať sa s nimi. Ak bolo v dome dievča o ktoré mal niektorý z chlapcov záujem, nevstúpil naprázdno. Doniesol podlaz, vrcholec zo smrečka, ozdobený orechmi a jablčkami . Zvyčajne však išlo o pár, ktorý to mal už medzi sebou jasné. Znakom, že to myslia vážne bola šatka, priviazaná na podlažie. Ten potom zavesili do stropu izby. Keď sa chasa rozišla a práve bola ondrejská noc, nezadané dievčatá cestou domov zašli k chlievom a klopali na ne hlavami .

Hlavami o chliev ? To akože pre- čo ?

Koľko ráz sa z nich ozvalo prasa, za toľko rokov sa mali vydať.

Sú nejaké polhorske zvyky čo sa

od originálov zásadne líšia ?

S istotou viem, prečo naše dievčatá dávajú halúzky do vody už na Katarínu. Ide opäť o vydaj, pričom pravidlo mágie hovorí: Ak halúzka z čerešne či jablone odlomená na Barboru do Vianoc zakvitne, mamka dievčiny ktorá ju vložila do vody môže chystať výbavu. Odkedy však prišli na to, že v našom klimatickom podnebí halúzka a teda ani ony nemajú šancu, posunuli termín pokusu na 25. november.

O pár hodín si sadneme k štedrovečernému stolu. Aké vianočné zvyky dodržiavate vy osobne?

Všetky, ktoré poznám a ctím. Jedlom počnúc. Mrzí ma len, že neviem urobiť takú krásnu vianočku ako moja starká. Vysokú, deväťkrát zapletanú... Pod stôl položím drevený vahan so zemiakmi, cibuľou, cesnakom a hrstou obilia, aby sa urodilo aj na rok. Bude tam až do Troch kráľov. Zemiaky na jar posadím. Robím to vždy a vždy sa vydaria.

Alžbeta Kyselová
Foto autorka
a archív respondentky

„Vážení porotcovia, privítajte prosím pár číslo sedem. Na parket prichádzajú súrodenci Jackuliakoví“.

ERIK JE ELEGÁN, ANKA MÁ ŠARM

Keby sa bol niekto pred šiestimi rokmi opýtal či si verí, že to jej deti dotiahnu až na stupene víťazov zrejme by sa s odpoveďou neponáhľala. Najmä potom nie keď zistila koľko výdrže a sebadisciplíny budú potrebovať ak v konkurencii do Školy spoločenského tanca manželov Fáberových obstoja. Talent sa nezaprel. Anka s Erikom nim úspešne prešli a odvtedy sú so svojou mamou neustále na cestách. Trénujú putovne štyrikrát do týždňa siedmy rok ! Dnes v Brezne, potom v Nitre, pozajtra vo Zvolene Úspešne absolvovali medzinárodnú súťaž v pražskej Lucerne, odkiaľ si doniesli striebro. Aký hlboký ponor do vrecka si vyžadujú len zastávky na čerpacích staniaciach najlepšie vedú posúdiť vodiči. Veľkou položkou je množstvo šiat na jednotlivé druhy tanca a špeciálna obuv. Ako sa vyvíja a rastie tanečník, menia sa kategórie aj nároky na garderóbu. Slečna sa už môže maľovať, ukázať kúsok hrudníka , povolený je, rozparok na sukni, trblietky.. Podčiarknuté, zrátané, pláť ako počuješ!

„Je to veľká finančná záťaž. Nemáme sponzora. O to viac si vážime pomoc pani starostky. Ak nám bude umožnené, radi sa odvdčíme vystúpením v niektorom z tradičných programov,“ navrhla hrdá mama Katka Žilíková.

Je jasné, že Anka a Erik majú okrem tanca povinnosti aj v škole. Okrem toho chodia do hudobnej.

Mama Katka ,Anka , Erik a ich trofeje.

Ona na husle , chlapec si vybral gitaru. Zatiaľ to zvládajú. Ústretovosť učiteľov potrebujú hlavne po veľkých súťažiach. Stáva sa, že v mesiacoch, kde sa konajú nemajú zabezpečený nočľah. Aby boli na mieste včas a s rezervou na prípravu, musia

vstať v noci o tretej. Domov sa vracajú ten istý deň a zhruba v rovnakých hodinách .V takých prípadoch nemusia prísť na vyučovanie.

Pred pár dňami sa vrátili z Ostravy. Súťažili v dvoch kategóriách a v oboch si vytancovali bronz. Naj-

bližšie majú naplánované Poľsko, ale zo všetkého najviac sa tešia na Vianoce.

Alžbeta Kyselová
Foto autorka(1) a archiv KŽ

Juraj Fáber odhadol schopnosti svojich zverencov.

Z MAMINHO DIÁRA

Prvú tanečnú súťaž absolvovali Anka a Erik v Martine, vo februári 2013. Prvé medailové ohodnotenie získali toho istého roku v septembri na Europa Sc Dance v Banskej Bystrici.

Rok 2014 bol hlavne o tvrdom tréningu a nacvičovaní nových choreografií ,ale nevynechali ani súťaže. Podľa Katky ich bolo málinko , „iba“ osemnásť. Rok 2015 označila za aktívnejší. Súrodenci absolvovali 45 súťaží, takže do zbierky pribudlo aj viac medailí a pohárov. To, že za víťazstvom prišlo pár prehíer nepovažuje za neúspech, lebo ich motivovali k lepším výkonom a posúvali ďalej. Veľkú podporu po prehre na parkete majú súrodenci u svojho trénera Juraja Fábera, ktorý im verí ako svojim tanečným deťom a najlepšie vie, čo dokážu. Niekedy totiž absolvujú až tri súťaže v štandardných a latinsko-amerických tancoch za deň ! „ Pre nás bol zatiaľ najsilnejší tento rok. Máme za sebou 63 súťaží z ktorých sme si doniesli 23 stupienkových víťazstiev.

Z Dvectis Kometa Cup 2.miesto z 12 párov, z Prague Dance Fefestival 2.miesto z 13 párov plus špeciálnu pochvalu za najkrajšie držanie tela ktorým v pražskej Lucerne zaujala Anka. Boli tiež na súťažiach v Trutnove, Zlíne, mnohé sa konali na Slovensku. „Veľmi sa chceme poďakovať našim trénerom Jurajovi Fáberovi, Kristínke Ondrovičovej a Mirke Ondrejovej ,lebo vďaka ním sme tanečníci „

ZABIJAČKU NA SALAŠI ZBOJSKÁ 2016 OBSADIL REKORDNÝ POČET SÚŤAŽIACICH DRUŽSTIEV PROČKO MAL CHUŤ NA ŠTRÚDEĽ, SRBI PONÚKLI PRASAČÍ CHVOST

V dedine sa belelo trochu poprašku, na Salaši Zbojská museli odhrňať príjazdovú cestu a upraviť parkoviská. Chlapi poriadkovej služby sa snažili zvládnuť situáciu, pretože všetky miesta boli už na poludnie beznádejne obsadené.

Ukázkový snečný deň prilákal na tohtoročnú Zabijačku návštevníkov zo všetkých kútov republiky. Súťažiaci z Maďarska, Srbska, Poľska, Česka a zdatní mäsiari slovenskí vybavili rozrábku šmahom ruky a potom nastalo to pravé. Na stoloch sa hadili metre klobás. Vône pokrývali jedna druhú. Niektoré signalizovali, že ide o špecialitu, ktorú usporiadateľ ani miestny región nepozná. Plnený bravčový chvost položilo pred porotu súťažiacie družstvo zo Srbska. Dvesto ľudí v zabijačkovej aréne zasýtilo davy. Neprišli z krátka ani tí čo mäso nemusia, zato kvôli haluškám

a syrom dokážu prehnáť auto až z Bratislavy.

Zakladateľ akcie a rodinnej firmy Igor Vlček je s výsledkom spokojný. "Vlaňajší rok bol prelomový. Urobili sme opatrenia, po ktorých stúpila spoločenská úroveň akcie. Okrem dvoch billboardov nás v podstate neavizovala žiadna reklama a aj tak to tu praskalo vo švíkoch. S počtom tisíc štyristo návštevníkov sme skutočne

nerátali. Príjemne prekvapili aj zástupcovia zúčastnených krajín. Niektoré družstvá navarili dvanásť, jedno dokonca až šesťnásť druhov zabijačkových jedál. Srbi nás napríklad vopred požiadali, aby sme im zabezpečili päť kilogramov mozochku, ten potom na pláci grilovali. Veľa o ich špecialitách neviem, ale z toho čo som ochutnal usudzujem, že požadovaná surovina bola prítomná vo viacerých produktoch

družstva."

Celé to moderoval niekdajší vychytený zabávač Jožo Pročko. S gurážou ako vždy robili náladu balockí Šukovci, Kučeravý javor a ďalšie pozvané kapely. Dnes je salaš opäť v bežnom režime. Zároveň sa pripravuje na privítanie hostí, ktorí prídu na Zbojskú prežiť sviatky a Silvestrovskú noc.

Alžbeta Kyselová
Foto autorka

Takto vyzerajú kabanice, krajčírské dielo Eriky Kysuckej (na snímke)

KOŠARINKA JE ZAODETÁ

V predchádzajúcom čísle sme predstavili mladých muzikantov, ktorých vedie Libor Kubizniak. Primáš Košarinky vtedy naznačil, že si chcú dať ušit kroje. Kabanice a gate zo súkna, výšivky vo farbách obce Michalová. Netrvalo dlho a odev čo sa podobá iba sám na seba, lebo nelovili v „cudzích vodách“, je na svete. Ornamentálne prvky na súkne niach navrhol Libor.

"Musím povedať, že sú krásne a skutočne originálne. Pred chvíľou si bol zobrať kabanicu Jakub Stanko. Na tej sú aj vrecká, ako si želal. Dievčatám budem ešte šiť krátke kabátiky. Baví ma to keď vidím, ako sa všetci tešia. Dúfam, že sú s mojou prácou spokojní" povedala Erika Kysucká.

AK
Foto autorka

„ Pohronská Polhora sa dostala do povedomia európskych entomológov „

MALÝ MRAVEC JE VEĽKÝ OBJAV

Dlhoročná lopota našich predkov na poliach v lokalite Pod lipou priniesla svoje ovocie nielen vo forme úrody či sena pre dobytok, ale zachovala aj jednu z najunikátnejších populácií mravcov v Európe. Tento druh mravca prežíva len na miestach, kde sa v minulosti, ale práve aj v súčasnosti stále tradične hospodári. Výskumníci z Technickej univerzity vo Zvolene tento unikát, ktorý Polhorci považujú za neodmysliteľnú súčasť Podlipy objavili v roku 2015.

Nestáva sa veľmi často, že odborník na hmyz po rokoch praxe neverí v teréne vlastným očiam. Že príde na miesto, kde všetky jeho doterajšie skúsenosti a zážitky vyblednú zoči voči realite, ktorá prekoná všetky jeho očakávania a aj najodvážnejšie predstavy. Presne to sa nám nedávno stalo v Pohronskej Polhore, keď sme prvýkrát v živote natrafili na vzácneho mravca *Formica exsecta*.

Prvé hniezda sme objavili v podstate náhodou na malom pasienku v blízkosti cesty nad Pohronskou Polhorou. Na veľké potešenie sme zistili, že ide práve o tento vzácny druh. Na prvý pohľad sa podobá na známe lesné mravce s veľkými kopovitými hniezdami z ihličia na okraji lesov. Pri bližšom skúmaní nás zaujme výrazne vykrojený zadný okraj hlavy, ktorý je typický pre túto skupinu druhov. Aj hniezdo je špecifické, postavené z jemného rastlinného materiálu s charakteristickým vencom tmavozelenej trávy po obvode. Na pasienku sme napočítali asi 15 hniezd, čo samo o sebe bol skvelý nález, keďže s týmto druhom sme sa dovtedy v prírode nestretli. Pár dní na to, sme sa na lokalitu vrátili, aby sme preskúmali rozsiahle pasien-

ky v okolí, či náhodou nenájdeme ďalšie hniezda. Neverili sme vlastným očiam, keď sme len pár desiatok metrov od prvej lokality narazili na obrovský hniezdny systém so stovkami mravenísk. Trvalo nám celé štyri dni, kým sme jednotlivé hniezda zráтали a zamerali ich polohu.

Hniezda boli doslova všade, na pasienkoch plochách nad cestou, na zarastajúcich lúčkach za potokom Lipianka, no najväčšie zoskupenie sme našli na lúčkach medzi cestou a potokom Koniarky v blízkosti salaša (oplôtok s dobytkom). Celkovo sme na 4 ha narátali až 1 521 samostatných hniezd. Ide tak o druhú najväčšiu kolóniu tohto druhu v Európe! Ešte výnimočnejšie než veľkosť kolónie bolo usporiadanie hniezd. Doposiaľ bol tento druh známy z rôznych pasienkov, kde sa hniezda vyskytovali viac menej roztrúsené po celej ploche vhodného stanovišťa. Je tak tomu aj v prípade najväčšej známej kolónie, ktorá bola nájdená v Rumunsku a má takmer 4000 hniezd roztrú-

sených na 20 hektároch pasienkov. Kolónia v Pohronskej Polhore je ale úplne iná. Hniezda sú tu usporiadané takmer dokonale v líniiach, pozdĺž a v rámci medzí, ktoré oddelujú jednotlivé políčka a lúky. Medze sa nekosia, a tak predstavujú vynikajúce miesto na vybudovanie hniezda, ktoré by bolo pri kosení zničené. Práve na medziach sa nachádzali tie najväčšie a najstaršie hniezda, mimo nich sme zaznamenali len 20percent hniezd, podstatne menších rozmerov. Celá lokalita je nádhernou ukážkou tradičného obhospodarovania podhorskej krajiny, v ktorej sa podarilo sklbiť využívanie prírodného prostredia človekom a zachovanie rozmanitosti života. Takáto organizácia krajiny bola ešte v 50. rokoch minulého storočia úplne bežná, no v priebehu dvoch desaťročí takmer úplne zanikla v dôsledku kolektívizačných aktivít a prechodu na centralizované a intenzívne hospodárenie. Dnes sa zachovala len vo veľmi vzácnych fragmentoch, akým je aj okolie

Pohronskej Polhory.

Spolu s krajinou sa vytratil aj jej charakteristické druhy, vrátane tohto pasienkového mravca. Dnes zanikajú ich posledné populácie, na jednej strane im škodí zarastanie pôvodných lokalít, na druhej príliš intenzívne a veľkoplošné kosenie. Pohronská Polhora je tak pravdepodobne posledná lokalita, kde sa tomuto druhu výnimočne darí.

Medzičasom sme o tomto výnimočnom mieste a jeho mravcoch zostavili vedecký článok, ktorý bude zverejnený v prestížnom vedeckom časopise o ochrane hmyzu. Pohronská Polhora sa tak dostane do povedomia medzinárodnej entomologickej verejnosti. Tiež sme spolupracovali na reportáži s televíziou Markíza a verím že lokalita sa bude tešiť záujmu odborníkov a verejnosti aj naďalej. Veľká vďaka patrí miestnym ľuďom, ktorý tento prírodný klenot vytvorili a do dnešných dní zachovali.

doc. Ing. Michal Wiezik, PhD.

Počas letnej prestávky došlo v kádri nášho mužstva k niekoľkým zmenám. Kolektív opustil Tomáš Piliar z pracovných dôvodov, a Jakub Korytiak - hostovanie v TJ Slovan Michalová. Do nášho ojektívu prišli Martin Mózer, Erik Ďurčík, Tadeáš Ambróz a Juraj Murín. Mužstvo skončilo na 45. ročníku fubalového turnaja Toch Polhor na druhom mieste, keď vyhrali nad Oravskou Polhorou 3:0, s Novou Polhorou prehrali 1:2.

Naše mužstvo v jesennej časti ročníka 2016/17 pokračovalo napriek slabej tréningovej morálke v kolísavých výkonoch počas prvých kôl. Jeho výkonnosť sa začala postupne zlepšovať. Po zápase v Sihle začal hrať kolektív bojovne, a starší hráči boli v prístupe k hre príkladom pre mladších. Jeseň sme zakončili dobrým výkonom proti favorizovanému Braväcovu "B" aj Beňuši. V tabuľke sme skončili na ôsmom mieste s bilanciou 8 1 16 15:30 4 body. V zápasoch sa vystriedalo 18 hráčov. Všetkých osem zápasov bez striedania absolvovali Milan Krupa a Ján Parošín. V ôsmich zápasoch nastúpili aj Lukáš Švantner Matej Pavúk a Juraj Murín. Do siedmich nastúpili Peter Muránsky, Šimon Meľo, František Goceliak a Michal

Futbalová jeseň mužstva dospelých s kolísavými výkonmi

Trnavský. Najlepším strelcom bol Juraj Murín, ktorý vsietil 4 góly (všetky proti TJ Sihle). Tri góly si zapísal do rebríčka úspechov Šimon Meľo, po dva F. Goceliak, M. Trnavský a Lukáš Švantner. Jedným gólom skórovali Parošín a Pavúk. Žlté karty Pavúk (2x).

Veríme, že naši chlapci počas zimnej prestávky budú zodpovedne pristupovať k tréningom a na jar pripraví svojím priaznivcom pekné športové zážitky.

MLADÁ KRV ZIMUJE NA ČELE TABUĽKY

Družstvo žiakov vstúpilo do jesennej časti súťaže po dobrej príprave v letnej prestávke, čo sa prejavilo počas všetkých majstrovských zápasov. Hráči predvádzali peknú hru, hrali snaživo, kom kombinačne, a nebyť prehry v Kremničke (ktorá nech je poučením pre trénerov) mohli byť bez prehry. Napriek tomu sú na peknom prvom mies-

te s bilanciou

9 7 1 1 20:9 22 bodov

Najviac gólov (6) dal Štefan Dolinský. Veríme, že naše futbalové nádeje aj na jar potvrdia svoje postavenie a pod vedením svojich trénerov budú naďalej zlepšovať svoje výkony. Chceme poďakovať našim žiakom a hráčom mužstva dospelých za reprezentáciu a do nového roka popriať veľa zdravia a športových úspechov.

L. Šinger

Mužstvo sa oproti minulej sezóne veľmi zlepšilo. Chlapci začali chápať že keď sa pravidelne trénuje tak sa dostavia aj výsledky, a že porekadlo „Ťažko na cvičisku ľahko na bojisku“ sa preukázalo aj v praxi. V príprave cez leto sa chlapci snažili, a skoro každodennými tréningmi sa ich schopnosti veľmi zlepšili. Absolvovali veľa priateľských zápasov v ktorých ani raz neprehrali, a pretavili to aj do súťaže. Tým že chlapci vyhrali, pritiahli k nám i posily zo ŽP Podbrezová a Polomky. V súťaži sú umiestnení na 1. mieste. Z odohra-

SLOVO TRÉNERA

ných desiatich zápasov 9 vyhrali a jeden skončil remízou. Mojim cieľom bolo aby začali hrať pekný kombinačný futbal a celkom im to ide. Síce nie som profesionál, snažím sa im to vysvetliť a ukázať čo najlepšie, ako to naučili mňa. Spomenúť musím aj chlapcov z Vargule na ktorých sú ľudia v obci dedine hákliví. Ako sa vraví, nemôžeme všetkých hádzať do jedného vreca. A tak sa to aj ukázalo. Ich správanie sa zlepšilo, na tréningy chodia poctivo a na zápasoch dominujú svojou pribojnosťou a cieľom byť najlepší. Nemôžem zabudnúť ani na výpomoc zo strany Lukáša Švantnera, ktorý má tiež na tom zásluhu. Pred nami je zimná príprava a cieľ „zamakať“. Chceme pokračovať v dobrej bilancii bez prehry a postúpiť do vyšších súťaží. Dúfam že sa nám bude aj naďalej dariť, že nám na Polhore bude vyrastať kvalitné mužstvo z väčšími ambíciami na kvalitnejšiu súťaž. Všetci majú talent a sú na začiatku jeho rozvíjania.

Jakub Korytiak